

De Britse fokwaardeschatting onderging in 2005 veel veranderingen.

Er staat nog meer in de steigers, verklapt rekenmeester Mike Coffey.

'We werken aan een bedrijfsindex op maat en zoeken naar een compromis tussen productie en conditieverlies.'

Afgelopen mei voerde het Scottish Agricultural College (SAC) in Edinburgh voor het eerst de berekening van de Britse fokwaarden uit, compleet met basisaanpassing, testdagmodel en een aantal nieuwe kenmerken als vruchtbaarheid en persistentie. Mike Coffey, genetisch onderzoeker bij het SAC, laat zijn licht schijnen over het fokkerijsysteem in Groot-Brittannië.

Kunt u een korte schets geven van de hoofdlijnen in de Britse fokkerij tot nu toe?
'Aan de basis van onze fokkerij ligt het PIN, ofwel "profit index", waarmee puur naar

Kruisen is geen goede reactie op een slechte bedrijfsvoering

de waarde van kilogrammen melk, vet en eiwit werd gekeken. Eind jaren negentig is de PLI ingevoerd, waarin ook levensduur meegenomen werd. De meest recente aanpassing van de PLI was gericht op celgetal.'

En vruchtbaarheidsindex is de volgende aanpassing van de PLI?

'Volgend jaar nemen we die index in de PLI op. In ons land zijn we meer met vruchtbaarheid bezig dan waar dan ook. Het is moeilijk aan te geven hoe groot de problemen op dit gebied werkelijk zijn, maar fenotypisch neemt de vruchtbaarheid met één procent per jaar af. Twintig jaar gele-

den was zestig procent van de koeien drachtig na de eerste inseminatie, nu is dat veertig procent. Dit probleem speelt niet alleen in Groot-Brittannië, hetzelfde gaat op voor alle landen die veel sperma uit Noord-Amerika hebben gebruikt. Er is te veel blindelings op melk gefokt, en productie heeft nu eenmaal een negatieve correlatie met vruchtbaarheid.'

Welke rol speelt het bedrijfsmanagement in de vruchtbaarheidskwestie?

'De vruchtbaarheidsresultaten variëren door zowel het beleid van de veehouder als het productieniveau van de veestapel. Koeien die gedurende de lactatie veel aan lichaamsgewicht verliezen, laten na het afkalven vaak weinig activiteit op de eierstokken zien. Aan de andere kant moeten ze tijdens de productie wel een teveel aan conditie kwijtraken. Wat het optimale compromis is, proberen we te achterhalen in het "Robuustekoeienproject" (zie kader). Welke aspecten bepalen het verlies in conditie en hoe kan het dat sommige hoogproductieve koeien wél voldoende conditie houden?'

Door het grote aantal veranderingen afgelopen voorjaar tijdens de indexdraai valt het nieuwe kenmerk 'persistentie' bijna niet meer op.

'Dat we de gegevens over persistentie kunnen berekenen, is een gevolg van de invoering van het testdagmodel. Door de melkproductievererving op 60 dagen en 280 dagen in lactatie met elkaar te vergelijken, kunnen we de persistentie berekenen. Voor Holsteinstieren ligt dit bijvoorbeeld tussen de 40 en 60 procent met een gemiddelde van 51 procent.'

Steeds meer informatie maakt het er voor de veehouder niet eenvoudiger op om een stier te selecteren.

'Nee, dat klopt. We werken daarom nu aan een bedrijfsindex op maat. Dan kan een veehouder zelf kiezen welke aspecten hij belangrijk vindt. Het lastige is dat wanneer bijvoorbeeld klauwgezondheid zwaarder mee gaat wegen in een fokdoel,

'Robuustekoeienproject' op Langhill

Langhill: het Schotse praktijkbedrijf verkreeg zijn bekendheid door het vergelijkende onderzoek tussen koeien met een hoge genetische waarde en de dieren die het gemiddelde van Groot-Brittannië vertegenwoordigden. Deze zogenaamde selectie- en controlegroepen vormen nog steeds de basis voor het onderzoek van het Scottish Agricultural College (SAC). De veestapel is inmiddels verhuisd naar Crichton Royal Farm in Dumfries, waar het onderzoek zich richt op diergezondheid, welzijn en conditiescore, die ondermeer in het 'Robuustekoeienproject' terugkomen. Van geboorte tot afvoer registreren de onderzoekers het gewicht van de dieren om het conditieverloop in kaart te brengen. Hiermee probeert het SAC meer duidelijkheid te krijgen over het verlies van conditie dat vooral bij de

hoogproductieve koeien tot problemen met vruchtbaarheid en gezondheid leidt. Deze dieren verliezen door het gebruik van lichaamsreserves niet alleen tijdens de lactatie aan conditie, maar ook over hun gehele productieve leven bekeken neemt de conditie af.

In dit project zijn zowel de selectie- als de controlekoeien verdeeld over twee groepen die óf een hoogwaardig rantsoen krijgen óf een schraal rantsoen van alleen kuilvoer. 'Koeien uit de selectiegroep blijken bij een lagekostenmanagement steeds verder terug te zakken in conditiescore', vertelt onderzoeker Mike Coffey. 'De vraag is: wil je bij een dergelijke bedrijfsvoering overstappen naar een Montbéliarde, of fok je een Holsteinkoe die zichzelf kan handhaven onder minder goede omstandigheden?'

je vaak op een ander onderdeel concessies moet doen. En het is niet eenvoudig om die verschuiving economisch uit te drukken. Dus eigenlijk moet een veehouder alle eisen in een programma kunnen invoeren en vervolgens zien wat de invloed daarvan is op zijn opbrengsten. Ja, en als je nog exacter wilt zijn, dan variëren opbrengsten en kosten óók nog per bedrijfstype. Voor een biologische veehouder is de impact van mastitis groter dan bij een gangbaar bedrijf.'

Hoe belangrijk is het ras binnen al deze afwegingen?

'Sommige veehouders proberen problemen op hun bedrijf op te lossen binnen het Holsteinras en anderen kiezen voor kruisen, meestal om uiteindelijk op een ander ras uit te komen. Deze belangstelling van veehouders heeft ervoor gezorgd dat we in het onderzoek meer naar andere rassen gaan kijken. Persoonlijk vind ik het niet logisch om met buitenlandse rassen te gaan kruisen. Ze hebben nog nooit beter kunnen presteren dan de Holstein. En zolang voor productie meer betaald

wordt dan het oplevert om op eventuele extra dierenartskosten te besparen, is het volgens mij voor een veehouder niet aantrekkelijk om andere rassen uit te proberen. Bovendien, kruisen is gewoon geen goede reactie op een slechte bedrijfsvoering.'

Slaat de fokkerij straks de weg in van levensproductie of van langleeftbaarheid?

'Vanuit economisch oogpunt is de levensproductie het meest belangrijk. Maar dan gaan we al snel puur op productie fokken. Langleeftbaarheid is meer dan produceren alleen, het is een meer sociale manier om koeien te houden. Dit komt ook naar voren in het "Robuustekoeienproject": welke koeien houden het langer vol? Met deze vragen kom je al snel op ethisch gebied. Wil je wel fokken op koeien die kunnen produceren onder minder goede omstandigheden? Je kunt tegenwoordig echt niet meer zeggen: "De koeien hebben het goed, want ze produceren goed." Die tijd is voorbij.'

Christel van Raay

Britse onderzoeker Mike Coffey: 'De vruchtbaarheid neemt met één procent per jaar af'

Fokkerij van uit Edinburgh